

prof. dr hab. Anna Firkowska-Mankiewicz

Akademia Pedagogiki Specjalnej

im. Marii Grzegorzewskiej

Samodzielność i samostanowienie jako wartości i wyzwania

(abstrakt)

W moim wystąpieniu chcę powiedzieć o tym, czym jest samodzielność (umiejętność maksymalnie niezależnego radzenia sobie w różnych obszarach życia – np. w zakresie samoobsługi, poruszania się w przestrzeni fizycznej i społecznej, porozumiewania się, zaspokajania potrzeb bytowych, pracy zawodowej, życia rodzinnego, religijnego, rekreacji) i samostanowienie (możliwość dokonywania wyborów i podejmowania decyzji, w tym zwłaszcza decyzji o charakterze prawnym). Chcę pokazać następnie, dlaczego samodzielność i samostanowienie są wartościami cenionymi przez ludzi i czy osobom z niepełnosprawnościami, a zwłaszcza z niepełnosprawnością intelektualną dawano w przeszłości szansę na realizowanie tych wartości.

A jak jest obecnie? Co na ten temat mówią dokumenty międzynarodowe (m.in. Standardowe Zasady Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych i Konwencja ONZ o Prawach Osób z Niepełnosprawnościami, a jakie są realia w zakresie samodzielnego życia i samostanowienia osób z niepełnosprawnościami? Chcę skoncentrować się zwłaszcza na szczególnie istotnej kwestii zdolności do czynności prawnych tych osób i rażących zaniedbaniach w tym względzie w polskim prawie; prawo to preferuje ubezwłasnowolnienie całkowite, podczas gdy tendencje światowe idą w kierunku rezygnacji z ubezwłasnowolnienia na rzecz instytucji wspieranego podejmowania decyzji.

dr n. med. Maria Borkowska

Adaptacja funkcjonalna w rehabilitacji medycznej dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością ruchową

(abstrakt)

Rehabilitacja definiowana jest jako wielokierunkowe działania mające na celu przywracanie utraconych sprawności lub wyrabianie czynności zastępczych wyrównujących ubytki funkcjonalne. Szczególnego znaczenia nabierają te wielokierunkowe działania u dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością ruchową, gdzie rehabilitacja medyczna ściśle wiąże się z psychopedagogiczną. Adaptacja funkcjonalna jest podstawą w osiągnięciu samodzielności pozwalającej na jak najpełniejsze uczestnictwo w życiu codziennym, zdobywaniu wiedzy i w przyszłości zatrudnienia. Na ten aspekt coraz bardziej zwraca się uwagę w medycynie, w metodach stosowanych u dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością ruchową. Jest to zgodne z obecnymi zaleceniami zawartymi w międzynarodowej klasyfikacji funkcjonowania (ICF) i jej wersji dla dzieci i młodzieży (ICF-CY).

Z okazji jubileuszu 90 lecia pracy na rzecz dzieci w Ośrodku „Helenów” na podkreślenie zasługuje fakt opracowania tam i wdrożenia nowatorskiego i nadal aktualnego podejścia do usprawniania dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością ruchową. Dokonał tego zespół profesjonalistów pracujących pod kierunkiem dr Jerzego Serejskiego już na kilkanaście lat przed opracowaniem oraz rozpowszechnieniem międzynarodowej klasyfikacji funkcjonowania (ICF). Utworzenie w Ośrodku TPD Helenów pionierskiego Wydziału Wieloprofilowego Usprawniania w Kolegium Kształcenia Zawodowego TPD pozwoliło na wykształcenie wielu specjalistów pomagających dzieciom i młodzieży z niepełnosprawnością ruchową w osiągnięciu coraz większej samodzielności. Założenia programowe i doświadczenia tam nabyte są wykorzystywane i kontynuowane w wielu wydziałach wyższych uczelni zarówno medycznych jak i pedagogicznych.

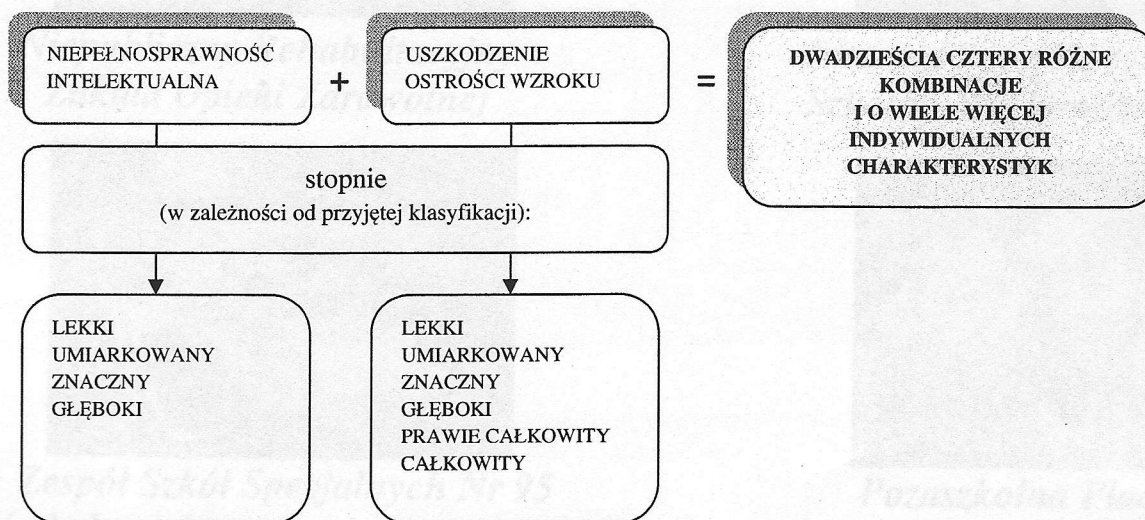
dr Barbara Marcinkowska
Akademia Pedagogiki Specjalnej
im. Marii Grzegorzewskiej

Usamodzielnienie młodzieży ze złożoną niepełnosprawnością - możliwości i ograniczenia (abstrakt)

*„Z ekologicznego punktu widzenia warto pytać o to,
w jakim świecie życie z danym upośledzeniem miałoby sens
i w jaki sposób można taki świat urzeczywistnić.”
(Speck 2005, s.25)*

Niepełnosprawność złożona nie jest sumą składających się na nią niepełnosprawności, ale stanowi swoistą, odrębną i złożoną całość. Nie jest zatem możliwe dokonanie charakterystyki funkcjonowania osoby ze złożoną niepełnosprawnością, ponieważ każda stanowi odrębną, swoistą jednostkę kliniczną.

Rozmiar zjawiska można próbować wyobrazić sobie analizując różnorodność kombinacji rodzajów i stopni niepełnosprawności (schemat 1.)

Schemat 1. Niepełnosprawność intelektualna z uszkodzeniem ostrości wzroku.

W przypadku rozpoznania u osoby niepełnosprawności złożonej zazwyczaj jedna z nich przyjmuje dominującą rolę. Ma to znaczenie dla planowania i skutecznego przeprowadzenia procesów: wspomagania rozwoju i edukacji. W sytuacji współwystępowania niepełnosprawności intelektualnej, uznaje się ją za dominującą i to ona w pierwszej kolejności wyznaczającą dobór odpowiednich metod i form pracy z dzieckiem. Usamodzielnianie osób ze złożoną niepełnosprawnością jest zazwyczaj procesem długotrwałym i uzależnionym nie tylko od możliwości i ograniczeń, osoby ale także środowiska.